

KERESKEDelmi LAPOK.

SZAK-, ÖNKEPZŐ- és TÁRSADALMI HETI KÖZLÖNY.

Megjelenik hetenként egyszer: **szombaton.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 " — "
Évnegyedre 1 " 50 "

Előfizetési és hirdetési díjak a kiadó-hivatalhoz, **Debreczenben** (Péterfia-utca, Margitay-ház) czimzendők.

HIRDETÉSI DIJ:

Egész oldal 8 frt. — Fél oldal 4 frt. — $\frac{1}{4}$ oldal 2 frt. — $\frac{1}{8}$ oldal 1 frt. — $\frac{1}{16}$ oldal 50 kr.
Előfizetőinknek a hirdetési díj fél árban számítatik. Többszörös hirdetésnél 10–30% engedmény. Bélyeg-díj minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttéri közlemények minden sora 10 kr.
Hirdetések és nyilttéri közlemények a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

A lap szellemi részét érdeklő minden közlemények a szerkesztőséghez
(Péterfia-utca, Margitay ház, emelet)
czimzendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

TARTALOMJEGYZÉK: I. HAZÁNK KERESKEDELMÉNEK MAGYAROSÍTÁSA. — II. A GYÁRIPAR FEJLESZTÉSÉNEK ÜGYE. — III. A COGNAC-GYÁRTÁS-RÓL. — IV. FORGALOM ÉS ÁRJEGYZÉS. — V. TANÜGY. — VI. KÉSMÁRKI VÁSZNOKLÁLLITÁS. — VII. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK. — VIII. ILLATSZER-NÖVÉNYEK ÉS ILLATSZERFOGYASZTÁS. — IX. EGYLETI ÉLET. — X. IPAR-ÜGYI HIREK. — XI. KERESK. ÉS VEGYES HIREK. — XII. HIRDETÉS.

Hazánk kereskedelmének magyarosításáról.

A mit a „Kereskedelmi Lapok“ elejétől fogva hangsúlyoztak és hihetőleg ezután is a legnyomatékosabban hangoztatni fognak — a hazai kereskedelem magyarosítását — az országszerte élénk visszhangra talált.

Hubenay József, a kereskedelmi csarnok lelkes alelnöke és a hazai kereskedelem magyarosításának ügybuzgó harcosa, az írói és művészi körben élénk kifejezést adott azon szilárd meggyőződésének, hogy a haza szent érdekei multhatatlanul kívánják, miszerint a magyar kereskedő ne elégedjék meg azzal, hogy magyarul érez, hanem arra törekedjék és dokumentálja érzelmeit azzal, hogy magyarul beszéljen, írjon, levelezzen, hogy könyveit magyarul vezesse, váltóit és számláit magyar nyelven állítsa ki, azaz: legyen a hazai kereskedő testtel, lélekkel, szóval és tettel, a szó legszorosabb és legnemesebb értelmében magyar!

Az utolsó évtizedben igaz, hogy a főváros lakossága a csodával határos átalakuláson ment keresztül a magyar nyelv elsajátítását és használatát illetőleg.

A hol ezelőtt a német nyelv bitorolta az egyedüli uralmat: a családban, az utcán, az iskolában, a színházban és más nyilvános helyeken és gyűléseken, mindenütt kénytelen volt helyet engedni a magyar szónak és érzelmeknek.

Mindamellettt aggálylyal néz a magyar hazafi a jövő esélyek elé mindaddig, míg a magyar nyelv életfája erősen gyökeret nem vert a szívben, lélekben és külső cselekedetekben.

És méltán! A magyar hazafi mindaddig nem lát elég garantiát a magyar szellem általánossága, tősgyökeres átalakulása és állandósítása felett, míg oly intézmények és uralkodó szokások léteznek, melyek az eddigi vívmányokat észrevétlenül gyengíteni, sőt elébbi állásukba visszaterelni képesek.

Ide tartozik a többiek közt túlságosan elterjedt német hírlapirodalom, a német színház és a kereskedelem német szelleme.

Mi csak az utóbbiról akarunk e lapokban kötelességszerűleg szólni.

Az iskola — hála kormányunk bölcs és hazafias irányú intézkedéseinek — folyton magyarosodik. A nyilvános hivatalok betöltésénél a magyar nyelv, szó és írásbeli ismerete kívántatik első sorban.

De ez még mind nem elégséges arra, hogy a magyar nyelv hússá és vérré váljék a nemzet testében.

A kormánynak és a társadalomnak, az egyesnek ép úgy, mint az összességnek karöltve oda kell működnie, hogy a magyar nyelv használata átszivárogjon az életbe, minden egyes foglalkozási ágba és így a kereskedembe is.

A népszámlálásnál az olvasni tudók százalékát kulcs gyanánt szokták használni a nép műveltségi fokának meghatározására.

Ámde az olvasni tudás csak akkor bir művelődő hatással, ha a nép valósággal olvas is, olvas pedig oly könyveket és iratokat, melyek a szívre, lélekre és értelemre nemesítőleg és gyümölcsözőleg hatnak.

Igy vagyunk a magyar nyelvvel is. Ha az ifjúság az iskolában a magyar nyelvet tanulja, az életben pedig a németet használja, akkor a magyar nyelv csak holmi fényűzési cikk, melyet ünnepélyes alkalommal csakúgy előveszünk a rejtekből, mint midőn zsinóros attilát, kócsagtollas kaitapot és sarkantus csizmát veszünk fel hazafias érzelmeink nyomatékosabb és hangzatosabb kifejezésére; és midőn visszatérünk a mindennapi élet teendőihez, szegre akasztjuk a nemzeti öltönnyel a nemzeti nyelvet és minden a réginél marad.

Az a nemzet kiszámíthatlan kára nélkül így nem maradhat. A mit szükségesnek, célszerűnek és üdvösnek ismernek a nemzet jobbjai a magyarság gyarapodására, azt át kell ültetnünk a gyakorlati életbe.

Az orvosok vértisztító szert adnak, hogy az egészséges tápszer el ne mérgeztessék. Mi pedig távolítsuk el azon megrogzott szokásokat és intézményeket, melyek a magyar nyelvet kiszorítják az őt joggal megillető helyéből. Ezzel oda hatunk, hogy a magyar nyelv mély gyökeret verve, a nép minden rétegében elágazva, nemcsak mint parádé darab fog használtatni, mint izgató csemege, hanem mint a mindennapi kenyér minden időben és minden helyen, mely nélkül magyar embert és magyar nemzetet képzelni alig lehet.

Ha a magyar nyelv birását és használatát kívánjuk és követeljük minden honpolgártól, kívánjuk és követeljük azt egyenlő mértékben a kereskedőktől is, kik fájdalom, ez utóbbi tekintetben nagyon elmaradtak.

Kereskedőink legnagyobb részben még mindig németül vezetik könyveiket, németül leveleznek és ennél fogva az üzletekben németül beszélnek, számolnak, olvasnak és írnak.

Ezek oly tények, melyek a magyarosodás ügyét feltartóztatják.

Másrészt pedig (és kérem ezt figyelembe venni) az üzletmenetnek német volta elzárja a törsgyökeres magyar ifjaktól a legtöbb üzletágot, a mennyibe azok nem sajátíthatják el annyira a német nyelvet, hogy a többiekkel lépést tarthassanak. Ez pedig — könnyen belátható — a magyar elem roppant anyagi kárára van. S részint ennek is tulajdoníthatjuk, hogy művelt ifjúságunk a gyakorlati kereskedelmi pályától annyira idegenkedik és inkább az ügyvédi és hivatalnoki pályát keresi és kedveli.

Nem mondom, hogy magyar ifjaink ne tanulják a német nyelvet; sőt ellenkezőleg: tanulja a magyar ifjúság az élő nyelvek közül a német, francia és angol nyelvet. De ne tanulják ezeket azon czélből, hogy egyiket vagy másikat kizárólagosan üzleti nyelv gyanánt használják, hanem azért, hogy a modern nyelvek birtokában levén, azokat előforduló alkalommal hasznukra fordíthassák.

Az idegen nyelveket — ide értve természetesen a németet is — úgy kell használnunk, mint használják exotikus növényeinket, a finom borokat és ünnepi ruhákat, ritkán és alkalmilag; de a hazai nyelv legyen mindennapi kenyerünk, húsunk és borunk, hogy az testünké és vé-rünké váljék.

Hiába hangoztatják a német lapok, hogy a kereskedelem cosmopolitikus irányú. Csak próbálná valaki a németre, vagy az angolra a francia vagy olasz nyelvet erőszakolni.

A hazai kereskedelem nem a németek, s nem más idegenek kedvéért van, és az mégis idegen érdekeknek szolgál. Ha német vagy más idegen ajkú nálunk telepedik, ám tessék alkalmazkodni és acclimatizálódni, és ne kívánja senki, hogy a magyar elem csupa jóindulat és lovagiaságból einémetesedjék.

Ha nem mennek a hegyek Muhamedhez, majd eljön Muhamed — a hegyekhez.

Zalai.

A gyáripar fejlesztésének ügye.*)

(II.) Ama tanácskozmányok, melyek a hazai gyáriparnak az állam részéről nyújtandó kedvezmények érdekében tartattak, ma már véglegesen befejeztettek, s így annak eredménye felett, a mennyiben a hivatalos színezetű közlemények után az eredményt kivonni képesek vagyunk, ítéletet mondhatunk. E hó 24-én ugyanis a végső tanácskozás is megtartott és a tanácskozás végeredménye összegeztetett.

A hírlapilag közölt rövid ismertetésből is láthatjuk, hogy az enquete tagjai eleintén nagyon is bőkezűek voltak a támogatás ígérésében, legalább a segélyezendő gyárak számát illetőleg. Már első közleményünk alkalmával megemlítettük, hogy oly gyári vállalatok is vannak elősorolva az állami kedvezmények megadására, a melyeknél vagy a megadás jár nehézséggel, vagy ha a kedvezmények megadatnának is, még akkor sem fognak azok valódi virágzásra jutni. Ugy látszik, a tanácskozás folyamában ezt maguk a tanácskozók is belátták, mert az eredmény összeállításánál még egyszer áttekintvén az engedélyezésre kijelölt gyárakat, azok sorából a harmonium-, a czerezin-,

pótkávé- és pezsgőgyárakat kitörültek. Mi megvalljuk, a magunk részéről még pár más gyárat is szeretnénk a névsorból törölve látni.

Magára a tanácskozás eredményére áttérve, az eddig elősorolt támogatandó iparágak közé fölvettek még: az asphaltgyártást, a porcellán ipart, a táblaüveg-készítést és általában az üvegyáraknak átalakítását *regeneratív* fűtéshez. A tanácskozók átmeneti szabályzat gyanánt kívánatosnak vélik, hogy az üvegyártásra berendezett és már fennálló gyárak is 5% adóengedményben részesíttessenek. Felvettek továbbá a kaucsuk- és guttapercha-árúk gyártását; az országban eddig nem gyártott bőrnek készítését, a selyemfonodákat és szövőgyárakat.

A támogatásban részesítendő gyárak felsorolása után az „országos magyar iparegyesület“ és a „tőkepénzesek szövetsége“ által beadott javaslatok egyes pontjait vették tárgyalás alá. A tőkepénzesek azon javaslatára, hogy a kedvezményes gyárak számára behozandó gépek vámmentesen hozathassanak be, vagy a fizetett vámnak a magyar kincstárra e-ő része a behozató részére téríttessék vissza: beható eszmecsere után abban állapodtak meg, hogy egy egész gyárnak teljes felszereléssel leendő áttelepítése esetén a gépek után fizetett vámnak a magyar kincstárra e-ő része visszatérítendő.

Az értekezlet korábbi üléseiben megnevezett gyáriparágak gépei és géprészletei számára, a mennyiben okmányokkal igazoltatik, hogy ezeknek okvetlenül külföldről való beszerzése szükséges, a kormánynek facultativ felhatalmazás adandó, hogy esetről-esetre vámkedvezményt engedjen a magyar kincstárra e-ő rész tekintetében.

A tőkepénzesek indítványának harmadik pontjára vonatkozólag, mely szerint a kincstár birtokán építhető gyárak számára munkás lakásoknak és az ezekhez megkívántató telkeknek a kincstár ingyen, vagy legalább hosszas és nem terhes törlesztés mellett engedjen át területeket: azon megállapodásra jutottak, hogy a kormánynek erre felhatalmazás adassék, de az egyes felmerülő esetekben a szerződés-kötések alkalmával lesz megállapítandó az átengedés részletes föltétele.

Ama pont második részére vonatkozólag azonban, melyben a gyárakhoz vezető utak vagy szárnyvonalak építésére történő kisajátításoknál a kisajátítási eljárás alkalmazását kéri: az értekezlet konstatálja, hogy ez szoros összefüggésben van a vízi-, vasúti és iparjoggal, és ez oly törvényhozási reformot igényel, mely a jelen értekezlet keretében meg nem oldható.

A vasúti tarifáknak okszerű alkalmazása által is óhajtja a hazai iparnak fölségelését úgy a tőkepénzesek szövetsége, valamint az országos iparegyesület emlékirata is Erre vonatkozólag az értekezlet részletes eszmecsere után kimondja, hogy a kormány az ipar fejlesztésére a szállítási tarifákat is használja fel, s e végett a közgazdasági miniszterium a vasúti tarifák megállapításánál közvetlen befolyást gyakoroljon; továbbá a kormánynek facultativ felhatalmazást kíván adatni oly czélből, hogy egyes forgalmi tárgyakkal külön előnyöket nyújthasson.

Az állami, hatósági, közlekedési és egyéb a kormány befolyása alatt álló intézetek, a honvédség és a közös hadsereg reánk e-ő részének szükségletére kellő készit-

*) Az első közlemény a „Kereskedelmi Lapok“ 42. számában.

ményeket is a hazai gyárosok versenye útján óhajtják beszereztetni a tőkepénzesek és az országos iparegyesület. Erre vonatkozólag is abban állapodtak meg, hogy állami szükségletek, továbbá a törvényhatóságok, vasútak s minden oly intézet szükségletei, melyekre a kormánynak befolyása van, a hazai ipar által fedeztessenek. Ha pedig a hazai ipar az eddig szokásos ajánlati versenytárgyalás mellett kielégítő eredményre nem vezetne, a kormány hatalmaztassék fel, hogy a verseny kizárásával egyes vállalkozókkal szerződésre léphessen.

Nem tartja azonban az értekezlet elfogadhatónak a tőkepénzesek azon kívánatát, hogy „különös sikerrel működő gyárak, a kormány részéről jutalomdíjakban, úgynevezett kiviteli praemiumokban részesíttessenek“, mert a kiviteli praemiumok adását nemzetközi kereskedelmi szerződéseink nem engedik meg; a külön jutalmak vagy kölcsönök engedélyezésére nézve pedig elégségesnek vélik, ha felmerülő egyes esetek alkalmával a kormány a költségvetések keretében tesz intézkedéseket.

Hasonlóképen nem fogadhatja el az enquete a tőkepénzesek azon kívánatát sem, hogy egyes gyárak alapításában részt vegyen oly részvények vásárlásával, melyek csakis a részvénytőke 80 százalékának 6 perzentos jövedelmének kivétele után jövedelmeznének; valamint azt sem fogadja el, hogy az állam kamatbiztosítás név alatt az évek bizonyos során át positiv kedvezményeket adjon, s illetve biztos jövedelmet biztosítson a netalán kevésbé jövedelmes gyári vállalatoknak.

Azon iparágakra nézve, melyeknek a kedvezményezésre jogosultsága a tárgyalások rendjén megállapított, föltéve, hogy ezen iparágak a versenyképes igényeknek megfelelő gyári teleppel rendelkeznek, a törvényhozás további intézkedéseig 10 évi adómentességet megadandónak tartja. A mennyiben pedig az országban valamely tökéletesen új, jelenleg nem üzött iparágak keletkeznének, szakértők véleményének meghallgatása mellett a fentebbi kedvezményt szintén megadandónak tartja.

A cognac-gyártásról.

(Vége.)

A párolgás megkezdése előtt a gép a tartóba önthető vízből előállított gőzzel teljesen kitisztittatik, ennek megtörténte után kezdődik a cognac készítése, még pedig oly módon, hogy a gép felett egy állványon magasban elhelyezett bortartóból, a melybe a feldolgozandó bor időszakonként felszivattyúztatik, a hűtőbe eresztetik, honnan ez emelkedik a szesztartóig, míg innen a pároló szerkezetbe csepeg, minek légmentesen zárt és üveggel ellátott nyílásán tisztán látható a még bormentes térfogat, mely ha megtelik, el lesz zárva a bortartóból a bor elfolyása s ezzel a szerkezet készítésre készen áll. Tíz percnyi fűtés után megkezdődik a párolás (destilláció.) A borszesz párája a tartó szerkezeten át a párolgóba, innen a hűtőfeletti elválasztóba megy át.

A szeszgadzag savak egy külön termometerrel felszerelt csövön át a hűtőbe vonulnak, és ott 60% térpercentes cognaccá sűrítettnek, míg az elválasztó készülékben

lehűlt gyengébb folyadék külön csövön ismét a pároló készülékbe vezetetik vissza.

A borból ily módon elválasztott viz és idegen részek moslékforma folyadékban a tüzelő fölötti tartóból külön csövön át távolíttatnak el egy e célra készült bádoggkámba.

A fentebb leirt gépszerkezet feltalálói Neukomm testvérek a székesfehérvári országos kiállításon 1879-ben az aranyéremmel, még ugyanazon év őszén a bécsi II. osztrák borászati congressus alkalmával bemutatott gyártmányaik után a központi választmány oklevelével lettek kitüntetve.

A mult márczius hó 22-én Verseczen jelenlétemben tett kísérlet eredménye a következő adatokban nyilvánul: ugyanis reggeli 9 órakor előttem töltetett meg egy nagyobb szerkezetű gép a lepárolásra kijelölt 712.8 liternyi, 1879-ik évi, hektoliterenként 7 frt értéket képviselő, a seprőről egyszer lehúzott borral, melynek Sallvon szerinti szesztartalma 7.50% volt. Délután 4 órakor — tehát 7 munkaórát igényelt lepárolás után — a gép 60.0996 $67\frac{8}{10}$ liter kész cognacot 5876 $\frac{3}{10}$ liter perczenttel, és így literenként 8.24% literperczentet szolgáltatott.

A tüzelésre 56 klgr. apróra vágott kemény fa használtatott fel; a gépnek a megkezdett és befejezett munkálkodása előtt és után igényelt kitisztítására 7 klgr. fa vétetett igénybe, miután a nagy mértékben lerakodott növényfehérnye, avagy borból kiválasztott nyálkás anyagok eltávolítása elkerülhetlen volt.

Ezek szerint 7128 liter borból, melynek értéke á 7 frt, összesen 49 frt 90 krt képviselt, s melyhez 56 kr értékű fa, egy napszámos 60 krajczár és a gépvezető tulajdonos 7 órai munkabére 3 frt, a feldolgozott bor után eső 2 frt 35 kr adó ha számittatik: 56 frt 41 kr az összes kiadás. Ezzel 63 frt 57 kr értékű cognac állittatott elő; ha egy hectoliter cognac árának 65 frt vétetik fel, a haszon 7 frt 16 krt mutat.

Ezen számításból a gépkopás tisztítása közötti időveszteség költsége, a mely folytonos munkánál igen figyelemreméltó körülmény, tekintve a csekély munkafoglalkozási időt, miután meghatározható nem volt, kihagyatott.

Ha figyelembe részesítjük azon fontos körülményt, hogy azon ország — mely a legutóbbi időig hivatva volt a fogyasztásra szükségelt cognacot előállítani — a phylloxera pusztításai által a megkívántató termény előszerzésében meg lesz gátolva, lehetetlen közönbösen a cognac gyártása feletti kérdést a napirendről levenni.

E kérdés ma már önmagától lép előtérbe és így ennek pártfoglalására kell kelnünk tőlünk telhetőleg, mert e czikk nagymérvű szüksége biztos thatja gyengébb minőségű borainknak jobb fajboraink előnyére történendő értékesítését, mely borainknak a jelen szállítási viszonyok mellett történendő áruba bocsátása, tekintettel a szállítási költségekre, melyek nagy térfogata mellett ezen olcsó árút terhelik, másként ki sem fizetheti magát. Mert valóban szépen jövedelmező üzletet biztosítana nálunk a cognac gyártása, ha ez kellő tőkével rendelkezik, a mint hogy meglepőleg emelkedik árában e czikk öregbedésével. Erre vonatkozólag idézhetem a jogzas-i cognac-gyár árjegyzékének néhány tételét, mely szerint, míg az 1878. évi terméséből a „grande champagne“ fajbornak előállított cognac hektoliterje 193 márkán alól nem kapható, addig ugyanezen fajbornak

*

1860-ik évi terméséből előállított cognac, mely mint 18 éves gyártmány van feltüntetve, hektoliterenként már 494 márkán adatik.

Átérvén az általában jelzett tárgy fontosságát, szerény nézetem szerint oda kell irányulni e téren legelső tevékenységüknek, hogy törvény által biztosítsunk némi kedvezményeket a cognac-gyártásnak, a mennyiben csak ily intézkedés lesz képes ezen vállalkozásnak pártoló tőkét szerezni.

Ez irányban bátorkodtam b. Kemény Gábor földm., ipar- és keresk. miniszter úr ő nagyméltóságához egy felterjesztést tenni, s alapos reményem van, hogy ő nagyméltósága — ki az ügynek nagy pártfogója — az összes miniszterinn közreműködésével oda fog hatni, hogy a törvény támogatásával is ezen iparág felvirágzása nagyobb lendületet nyerjen.

A mennyiben pedig a cognac-gyártás elevenülése folytán bizonyára fognak akadni vállalatok, melyek nemcsak tiszta borból, hanem törköly, seprő és egyéb anyagokból is fognak cognacot előállítani, sőt a bortermény szeszszel pótolva e célra felhasználni; kívánatosnak mutatkoznék oly intézkedések életbeléptetése, melyekkel a visszaéléseket gátlandók, elrendelnék, hogy az áruba bocsátott cognacnál neveztessek meg a felhasznált anyag. Sőt szabályzatban volna megállapítandó az is, miszerint a bornak cognaccá leendő feldolgozása csak hatóságilag megvizsgált és cognac-gyártásra alkalmas gépek segítségével engedélyezhető.

A nagyobb itynemű vállalatok részére kívánatos lenne 25—30 évi telepadó-mentesség megadása, sőt még az is, hogy a jövedelmi adót csak fokozatosan emelkedőleg lennének kötelezve viselni.

Czélszerűnek vélném még, ha az ország egyes borvidékein egy hordozható cognacgéppel gyakorlatilag bemutatnánk a cognac gyártása, hogy így általában véve a silányabb minőségű borok a jobb minőségű bornak előnyére ily módon értékesíttetnének.

Rövid vázlatban ezek volnának azon sürgősebb intézkedések, melyek a cognacgyártás meghonosításának érdekében szükségképen életbeléptetendők.

A mennyiben pedig meg vagyok győződve, hogy a tisztelt szakosztály minden egyes tagja — pártolni és előmozdítani azt, a mi jó, hasznos és észszerű — hazafui kötelességének ismeri, e kötelességérettől áthatva, nyilvánítom nézeteimet azon reményben, hogy a cognac-gyártás ügyének hasznos szolgálatot teszek és azon óhajom kíséretében, vajha azok, kik ezen a téren csekélységemnél többet tehetnek, sokan egymáshoz sorakozva, minél előbb megtegyék a legszükségesebb lépéseket a kijelölt irány eléréséhez.

Bemutatott ez alkalommal felolvasó 6 palaczk cognac-terméket, a melyek részint hazai kísérletek eredményei részint egy francia gyár készítményei.

(Földm. É.)

FORGALOM és ARJEGYZÉS.

Gabona- és termény-üzletjelentés Preysz Kornéltól.

Budapest, 1880. okt. 27.

Gabona. Már rég nem kedvezett az időjárás gazdáinknak annyira, mint az ősön. A mult heti száraz idő u. i. még e hét

első napjaiban is tartott s így lehetségessé vált gazdaközönségünknek terményeit még idejekorán értékesíteni, minek előnyét leginkább azok érzik, kik vele üzleti összeköttetésben állanak. Ily körülmények mellett könnyen érthető a buzának 20—25 krral való esése. A hét második felében az idő teljesen megváltozott s az ős teljes mértékben kezdé velünk hatalmát éreztetni; három napi szünetlen eső állott be, hideg éjszaki és éjszakkéleti szelektől kísérve, mire azután tőzsdénk hangulata is megváltozott, mert az eső miatt hazánk terménypiacaira csak keveset vihettek gazdáink, minek természetes következménye, hogy az árú tulajdonosai visszatartózkodókká lettek eladásaiknál, malmaink pedig nagyobb kedvet kaptak szükségletök fedezésére, minek folytán nemcsak a fentjelzett árcsökkenés üttetett helyre, hanem 15—20 krral még többet is voltak vevőink hajlandók adni és pedig őszi buzáért 11 frt 70 krt. tavasziért 12.40-et.

Zsir és szalonna. Messzire szóló üzletek megkötésére a mostani időpont, midőn a disznóölések ideje maholnap már beköszönt, alkalmas nem lévén, a forgalom nagyon csekély volt e cikkekben. Mindenki előbb saját drága pénzen vett készletén akar túltenni a még mindig magas árak mellett s csak azután lesz majd hajlandó szükséglet szerint többet vagy kevesebbet vásárolni, miért is az árak nem maradhattak a mult héten jelzettek színvonalán. hanem 1—2 fittal estek s valóban érdekes figyelemmel kísérni azt, hogy mily lépcsőzetesen szállanak le az árak azon magas polcra, melyet oly soká tudtak megvédeni, mely zsibbasztólag hatott az egész üzletre, s lehetségessé tette az amerikaiaknak, hogy e téren is eláraszsanak bennünket árúikkal s így nemcsak cseh-, morva, tyrol és a többi tartományokbeli nagyszámú vevőinktől fosztott meg bennünket, kik daczára készítményünk elvitázhatlan kitűnőségének, inkább vettek amerikaiat, melyhez jóval olcsóbban jutottak; — de saját hazánk piacain is versenyzett velünk s fájdalom jó sikerrel. Ugyanez áll habár kisebb mértékben a szalonnáról és azon különbséggel mégis, hogy ennek ára — miután vidéki évenként csak egyszer készül s most már fogytán van — még folyton emelkedik. De végre ennek is van határa s most már nem vagyunk messze attól!

Gyarmat-árú. Az őszi hideg mind nagyobb számmal hajtja be az eddig falun tartózkodókat a fővárosba s így a szükséglet napról-napra nagyobbodik, azon fokot azonban, melyen az üzlet tavaly ez időtájt volt még nem érte el. *Nyers cukor* ára a külföldi piacok lanyha hangulata miatt $\frac{1}{4}$ frrtal esett, finomítottól azonban ezt nem mondhatjuk. sőt ez inkább emelkedő, miután külföldről nagyobb megrendelések érkeztek s minálunk is jó keletje van. *Kávé.* Colombóból jövő rosz hírek az idej termést illetőleg külföldön ármeikédést idéztek elő, nálunk azonban hatások nem volt s ma is a multiheti árak vannak érvényben.

TANÜGY.

Debreczen város ipariskolája.

Minden oly áldozat, melyet egyesek vagy testületek és hatóságok a nevelés meg az általános művelődés oltárára hoznak, busásan hozza meg a maga gyümölcsét, ha nem egyszerre, hát évek multával. — Vannak költségek és kiadások, melyek első tekintetre kárba veszni látszanak, s csak gondos és figyelmes vizsgálódás után tűnik ki, hogy biz azok közvetlenül az általános viszonyok jobbításánál fogva nemhogy elvesztek volna, sőt nagyon is sok szolgálatot tesznek.

Ilyenek azon kiadások, is melyeket Debreczen város közönsége az iparos ismétlő iskolának fenntartására évenként fordít az iparosok szellemi képességének kellő kifejlesztése végett. Voltak eleintén, sőt vannak bizonyára még ma is, igen sokan, a kik teljesen, vagy legalább is nagy részben sárba-dobottak tekintették ezen kiadásokat. Csakugyan igaz, hogy

a 4—5000 frt, a mit a város évről-évre kiad ezen célra csakugyan nem hoz a városnak, mint jogi személynek, közvetlenül 10, de csak még 3% kamatot sem; de jövedelmezend, ám majd 8—10 év múlva, közvetve a művelt önálló gondolkozású iparosok keresetképeessége által busásan, s lehet oly gazdagon, a minő kamatot már uzsorának szoktak nevezni.

Eleintén nehezen tudták megszokni iparosaink, hogy tanonczaikat este már 6 órakor elbocsássák a munkától, lassanként azonban kezdik belátni az iskoláztatásnak szükségességét és hasznos voltát, látván már eddig is azon szép eredményt, melyet a még mindig a kezdet nehézségeivel küzdő ipariskola már eddig is felmutatott. Évről-évre inkább megnyeri az ipariskola még az olyanok tetszését is, kik eddig csak fitymálva, lenézéssel beszéltek róla.

Álljon itt a kiadott értesítő szerint az iskola vázlatos ismertetése, hogy részben, például szolgáljon más hasonló iskolák felállítására és mintául már létező iskoláknak hasonló színvonalra emelésénél.

A tanintézet az 1877. évi szeptember 8-án nyitott meg először, s az állandó népnevelésügyi bizottság által tervezett, a városi közgyűlés által elfogadott és a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium által jóváhagyott szervezeti és tantárgy alapján rendeztetett be. Címe: továbbképző iskola az iparos tanulók számára, s célja az iparos tanulóknak mérsékelt tandíj, tudniillik évi 2 frt fizetése mellett, igazolt szegénység esetében pedig teljesen díj nélkül, a szellemi általános ismereteket és ügyességeket lehetőleg oly mértékben, a minőt a közoktatásról szóló törvény a községi elemi iskolák elé szab, megadni addig is, míg a törvény követelményeinek valamennyi elemi iskolában keresztülvitelét a körülmények megengedik; mikor majd a továbbképző iskola helyett a rendszeres ipariskola felállíthatván, az iparos tanulók szakoktatásban részesíthetnek.

Ez iskolának általában köteles növendéke minden debreczeni iparos tanuló, kik ez idő szerint 3 osztályba soroztatnak. Az első osztályba oly tanulók vétetnek fel, a kik sem írni, sem olvasni nem tudnak, vagy csak akadozva olvasnak, de írni nem tudnak; a második vagy középső osztályba azok, kik írni, olvasni tudnak és legalább két elemi osztályról bizonyítványt mutatnak fel; a harmadik vagy felső osztályába végre azok, kik az elemi iskola harmadik és negyedik osztályáról hoznak bizonyítványt, vagy a kik még valamely középtanodai osztályba is jártak.

A tanév szeptember elsejétől június végéig tart; tehát a nyári iskolai általános szünet kivételével egész éven át tart. Tanítási idő hetenkint két napon, nevezetesen kedden és szombaton este 6—8-ig, tehát 2—2 óra, az olvasás, írás, számolás s illetőleg a felső osztályban magyar nyelv, gyakorlati írásművek (nyugták, számlák, levelek stb.) fogalmaztatása, számtan, földrajz, történelem és természettan. Vasárnapon két órán át szabadkézi, illetőleg műszaki rajz; s egy órán az illető egyház által behozva és gondoskodva: vallástan. A tanítás az egész tanév folyamán alatt csupán a négy országos vásár szombati, vasárnapi és keddi napjain, és az úgynevezett nagy, vagyis sátoros ünnepeken szünetel.

Az 1877-ik évben 727 iparos tanuló jegyeztetett be, időközben azonban 143 eltávoztván, az év végére a szám

584-re apadt le; ezen tanévre (1877/78-ra) a költségvetés 3383 frtra volt előirányozva. A második iskolai évre (1878/79.) a közgyűlés elhatározta, hogy a fegyelem könnyebb fenntarthatása és a tanításnak sikeresebben végezhetőse miatt egy-egy tanító keze alá 60 tanulónál több ne adathassék. Ez okból a tanító személyzetet szaporítani kellett, minek következtében egyéb kiadásokkal együtt az ipariskola költségvetése az 1878/79. iskolai évben 4577 frtra emelkedett. A tanulók száma ezen évben 628 volt. Ugyanennyi volt előirányozva az 1879/80. iskolai évre is. A tanulók száma ezen évben az év elején 631, az év végén 496 volt. A tanítást 14 tanár és tanító teljesíti ugyanannyi tanteremben; az igazgató maga nem tanít, hanem csupán a nyilvántartást és ellenőrzést teljesíti.

Csupán a tényeket soroltuk fel, hogy az olvasó maga vonhasson belőle következtetést azon áldozatokra vonatkozólag, melyeket Debreczen város a művelődés oltárára hoz az iparosok szellemi jólétének emelése végett. Miként az előbb említett költségvetés számadatai világosan mutatják, Debreczen város a három év alatt 12,000 frtnál többet adott ki e nemes célú tanintézetre s ezen tekintélyes összegért mintegy 2000 gyermeknek, illetve fiatal embernek nyújtott alkalmat, hogy magát felvilágosodott, értelmes és tanulni, haladni vágyó művelt iparossá képezze ki. El kell ismernünk, hogy Debreczen város a helyes útát választá iparának leendő felvirágoztatására; és mi hiszszük is, hogy elvetett mag nem vész oda a földben, hanem bár lassan, de életerős terebélyes fává fejlődik ki a csemetéből és dúsan fogja hozni a gyümölcsöket, melyek közvetve a városi polgárság anyagi jólétének emelkedésében nyújtanak majd kívánt kárpótlást. Mi meg vagyunk győződve, hogy pár évtized múlva Debreczen város egy öntudatosan cselekvő, a munkáséletet becsülni tudó tetterős fiatal iparos osztályllyal dicsekedendhet, oly iparos osztályllyal, mely hivatását és a nemzetnek közgazdasági életében betöltendő fontos szerepét teljesen átértve, a munkát fogja magához legméltóbbnak találni s ebben fogja keresni boldogulását és nem egyébütt.

Késmárki vászonkiállítás.

A földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszterium és a kassai kereskedelmi és iparkamara kezdeményezése folytán 1881. évi június hó második felében Késmárkon vászonvásárral egybekötött len- és vászonkiállítás rendeztetik, melynek célja a szepességi lentermelés s lenipar emelése.

E kiállításon bemutathatók: 1. hazai len feldolgozatlan állapotban; 2. mindennemű lenszövetek az egyszerű vászontól kezdve a mintás damaszig fehérített vagy nyers állapotban; 3. damasz-szövetekhez való mintarajzok és végre: 4. oly külföldi szöveteknek, melyek hazánkban legkelendőbbek, s melyek kivitel s ízlés tekintetében mintaszerűek.

Az első három csoporthoz tartozó tárgyakat hazánk bármely vidékén lakók állíthatnak ki, díjazásban azonban csak szepesmegyei kiállítók tárgyai részesülnek. A negyedik csoporthoz tartozó tárgyak díjazásban nem részesülnek. Ily tárgyak beküldésére hazánk kereskedői kéretnek fel.

Díjakra eddig 400 frt áll rendelkezésre és pedig 200 frt mint a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium

és 200 frt mint a kassai ipar- és kereskedelmi kamara adománya.

Díjaztatni fognak: az 1. csoportban: oly len, mely miuden tekintetben kitünő; 2. csoportban: a legegyszerűsebben szőtt, hibátlan kötéssel és ízlésteljes mintákkal bíró szövetek; 3. csoportban: oly eredeti rajzok, melyek a műízlésnek teljesen eleget tesznek. Ezek közt a nemzeti ízlésüket illeti az elsőbbség.

A kiállítás e három csoportja leniparunkról teljes képet nyújtand s így kereskedőink ennek állapotáról meggyőződést szerezhetnek és a kiállítással egybekötött vásáron a szövökkel a közvetítés kizárásával egyenes üzleti összeköttetésbe léphetnek.

Gazdasági szempontból különösen fontos levén az, hogy szövőink a leggyümölcsözőbb irányban fejtsék ki tevékenységüket, vagyis kiválóan oly szövetnemeket és oly minőségűeket készítsenek, melyek honunkban a legnagyobb kelendőségnek örvendenek, a kiállítás 1. csoportja oly czélből rendeztetik, hogy az illetők ismeretei e tekintetben gyarapodjanak és ízlésük nemesítségük.

E czél minél nagyobb mérvben való elérhetése miatt felkérte a kiállítási bizottság az érdekelt kereskedő úrakat, miszerint a 4. csoportba mintaszerű szöveteket beküldeni szíveskedjenek.

A kiállítók bejelentései a bizottság elnökéhez, Kéler Pál úrhoz czímzendők és legfeljebb 1881. évi márczius 1-ig beküldendők.

Bármely csoportba tartozó tárgyak május hó 15-ig küldendők be. Bővebb felvilágosítással szolgál az alulirt bizottság. A kiállítási bizottság: Deil Jenő, Döller Antal, Genersich Tivadar, Kéler Pál, Kottier Samu, Morgenbesser Konrád, Ortmann Ernő.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

Értesítések.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamarától.

Az országos borászati kormánybiztostól nyert értesítés szerint „Gusztáv Meyer & Comp. Liverpool 31. James Strees“ czég késznek nyilatkozott magyar gyártmányú cognacot bármily mennyiségben vásárolni és azt angol piaczon meghonosítani. Miről az érdekelték azon felhívással értesítettnek, hogy nevezett czéghez, ha azzal összeköttetésbe óhajtanának lépni, készen levő gyártmányaikból mintákat küldjenek az árak és a szállítható mennyiség megjelölése mellett. A minták a hamburgi kikötőhöz bérmentve szállítandók. A szállitványoknak rendeltetési helyére való eljuttatását „Andree & Wilkerling Spedition Hamburg“ szállítóház közvetíti és pedig minden 100 kilogrammot egyes hordókban való szállításhoz Budapestről Hamburgig a hajóra 11 márk 30 fillérért; teljes waggonban 5000 kilogrammnál 8 márk 5 fillér és 10,000 kilogrammnál 7 márk 7 fillérért ugyancsak 100 kilogrammját. Debreczen, 1880. október 25. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara.

A cs. és kir. hadsereg részére szükségelt az általános versenyzés útján beszerzendő felszerelési czikkek szállítására vonatkozó hirdetmény és szerződési minta az alólirott kereskedelmi és iparkamarához beküldetvén, erről az érdekelt vállalkozni óhajtók azon megjegyzéssel érte-

sítettnek, hogy az ajánlatok folyó évi november 30 déli 12 óráig közvetlenül a nagyméltóságú cs. és kir. közös hadügyminiszterium igtató hivatalánál nyujtandók be, későbbben beérkezendő ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni. Bővebb tájékozás nyerhetése tekintetéből a hirdetmény és szerződési minta, valamint a szállítandó felszerelési czikkek jegyzéke a kereskedelmi és iparkamara hivatalában délelőtt 9—12, délután 2—5 óráig naponta megtekinthetők. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara.

Gyapjú és gyapjúkészítmények kiállítása. A londoni „Crystal Palace“-ban 1881. évi június hótól octóberig tartandó gyapjút, valamint mindennemű gyapjú készítményeket felöllelő nemzetközi kiállítás rendeztetik, miről az érdekelt körök és a kiállításban netán résztvenni óhajtók kellő tudomásvétel végett értesítettnek. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara.

Illatszernövények és illatszerfogyasztás.

Nemcsak napjainkban, hanem a legrégebbi ókorban is voltak oly czikkek, melyek mint kényelmi és fényűzési szerek a legnagyobb becsben állottak s e tekintetben korunk női világa semmiben sem áll hátrább a régi kor nővilágánál, míg az újabb kor férfivilága e tekintetben meglehetősen szakított az ókor férfainak elpuhult szokásaival.

Az ókor népei közül különösen a régi atheneiek tüntek ki az illatszerfogyasztás tekintetében s az elpuhult atheneiek a test különböző részeinek kenésére különböző illatszereket használtak, így az arcot pámaolajjal dörzsölték, a karokat fodormenta balzsammal kenték be, a hajakat majoránából készült illatszerrel, az állkapcsot s nyakat pedig a mezei kakukfű illatával illatosították stb. Az illatszerekkel való pazarlás később annyira ment, hogy a törvényhozók kénytelenek voltak törvényt hozni ellene s e divat Rómában, a régi világvárosban is annyira elfajult, hogy a gyászos emlékü Nero császár nevének Poppaeának csak temetésén több füstölőszert égettetett, mint a mennyit az akkori illatszert gyártó Arábia képes volt egy év alatt előállítani.

Korunkban az illatszerek majdnem mindenütt készítetnek, de leginkább kitünik e téren Angol- s különösen Franciaország, úgy annyira, hogy részrehajlatlanul mondhatjuk, miszerint Franciaország nemcsak a finomabb ízlés és divat, hanem az illatszerészet tekintetében is első helyen áll. Franciaország illatszereinek készítésére minden ország és világrész nevezetesebb zamatos anyagát hűségesen fölhasználja, de mint illatszeranyagot termő hely újabb időben különösen Algir híresedett el, ép azért talán nem lesz fölösleges munka Algir s egyúttal más helyek illatszernövényeinek művelésével röviden megismerkedni.

Alig 30 éve, hogy két délfranciaországi származású ember és pedig Simmonet ügyes vegyész és Mercurien műkertész az illatszerek előállításához szükséges növényeket Algirban meghonosították, mely jelenleg már oly virágzó kiterjedésűvé vált, hogy a nyert termények déli Franciaországéit messze túlszárnyalják. Az 1878-iki párisi világkiállításnál egész névsora szerepelt azon algiri termelőknek, nevezetesebbek: Blidah, Birmandreis, El-Biar, Constantine stb. városokból, kik a nyert terményeket nemcsak a legjobb

minőségben, hanem a leggazdagabb választékban is mutatták be. E kiállításon a következő növények, mint illatszerészeti célra különösen fontosak voltak képviselve: Csombor, Borsosmenta, Rozmaring, Balzsam, Zsálya, Geranium, Majoránna, Kömény, Zeller, Anizs, Boroka (cziprusfenyő), Ezerjófű, Fodormenta, Verbenia, Peruvián, Szegfű, Jázsmín, Cassia, azonkívül egész sora a fáknak és bokroknak: Czitrom, Narancs, Myrthus, Babér, Mandula, Borostyánmeggy, Cedrus stbnek, melyek levelei, kérge, virágai és gyümölcsei jóillatú kivonatok előállítására szolgálnak.

Az algiri parfümgyártás legfölkaroltabb neme kétségkívül a különböző illatszer essenciáknak szilárd alakban való előállítása s e tekintetben a feltalálás dicsősége egyedül Simmonetet illeti. Az illatszer készítéséhez szükséges növények közül legnagyobb mértékben természetik a Jázsmín és Geranium, ez utóbbi pedig legnagyobb mennyiségben ültetetik Algirban Regnier és Martin által és ebből oly esszencia készítettik, mely a nizzait és mentonit, messze felülmulja, úgy hogy kereslete évről-évre emelkedik. Nevezetes ültetvényesek még Chiris Bonban, Arditson és Nicit Cheragában, Trappisten Staoneliban, Thiel és Chartrouse Mostaghanemben stbiek, kik különösen a jó illatú Geranium nagyobb mérvű művelésével foglalkoznak, ez szolgáltatja ugyanis a kedveltebb divat illatszereket.

Ezen növény leveleinek lepárlása által különösen egy oly esszencia nyeretik, mely a rózsából előállított rózsajolajhoz rendkívül hasonló s eléggé sajnós, hogy ezen hasonlatossága miatt legnagyobb részben épen a rózsajolaj hamisítására használtatik, mit eléggé megvilágít a valódi rózsaeasszencia nehéz nyérése és rendkívüli nagy ára. Ugyanis míg a rózsaeasszencia készítésénél 250—300 kilogramm rózsajolaj szükséges 25—30 gramm rózsajolaj előállítására, melynek kilogrammja 500—900 frtba kerül, addig a Geraniumnál már 100 kilogramm levélből könnyen nyernek 130 gramm esszenciát, melyből egy kilogramm a kereskedésben átlag 113 forinttal fizettetik. De maga a Geranium esszencia is hamisítottatik az Andropogon Schvenanthusból készült olajjal, e növény jó illatú szakálfű s különösen a molukki szigekről származik. Algirban jelenleg 600 hektárt meghaladó területen egyedül Geraniumot természetnek s azt kizárólagosan illatszerészeti célra fordítják, mi eléggé bizonyítja, miszerint e tekintetben Algir képezi középpontját az illatszernövények érdekes művelésének.

Az 1867-ik évben az algiri esszencia kivitele 5770 kilogramm volt, mely 1876-ban 19,066 kilogrammra emelkedett, de ujabban a 8644-re esett vissza. Ezen óriási különbség oka még nem ismeretes s legfőlebb annyit lehet megjegyezni, hogy magában az országban nagy ugyan az illatszeranyagok szükséglete, de annak nagyobb mennyiségét mégis Észak-Afrikába és Levanteba viszik, melyet kellőleg ellenőrizni nem lehet.

(Folyt. köv.)

Fábián Lajos Mór.

EGYLETI ÉLET.

Keresk. szakoktatás segédek részére.

Sokan vannak kereskedőink között olyanok, kik a kereskedői ifjúság társulatairól nem valami kedvező véleménynyel vannak, s azt csupán időtöltő, sőt talán még

épen dorbézolásra és korhelykedésre alkalmat adó intézménynek tartják. Volt alkalmunk eféle nyilatkozatot hallani néha még oly egyének szájából is, kiket különben felvilágosult és elfogulatlan kereskedőknek hittünk. Az ilyen téves vélemények megczáfolására elégséges volna az ország néhány egyesületének működésére figyelmeztetni az illetőket. Tettük is már eddig is, a mikor csak alkalmunk volt reá; s most ismét két oly tényre hivatkozhatunk, a melyek legalaposabban czáfolják meg az ifjúsági egyesületek ellen emelt vádakot.

A debreczeni és budapesti kereskedő ifjúsági társulatok ugyanis a kereskedő segédek önképzésének elősegítésére esti tanfolyamokat nyitattak meg még ezen tél folyamára. Erre vonatkozólag vettük a két ifjúsági egyesülettől a következő értesítéseket, melyek mindenkit meggyőződhetetnek arról, hogy az ifjúsági társulatok erejükhöz képest mindent megtesznek, hogy az ellenük felhozott vádakot alaptalannak bizonyítsák.

I.

A debreczeni kereskedő ifjúság folyó hó 24-én vasárnap délután bizottsági ülést tartott, melyen a segédeknek a legnékülözhetlenebb ismeretek megszerzésére alkalmat nyújtandó, a bekövetkező téli napokon esti tanfolyamot rendezend. Beható megvitatás után abban történt megállapodás, hogy az idén egyelőre csakis a könyvvitel és számtan és a mennyiben e két tárgy keretébe belevonható a keresk. levelés tanítására nyitnak cursust, melyet hetenként két napon, kedden és pénteken este 8 órától 10-ig, tehát összesen heti 3 órán át Zalai Márk ur a debreczeni kereskedelmi tanintézet tanára fog előadni. A bizottság bármiként óhajtaná is még a kereskedelmi földrajznak az áruismével és a nemzetgazdaságtannak a kereskedelemismével egyesített előadását, azt a helyi viszonyok tekintetbe vétele mellett, ez idén megvalósíthatónak nem hitte.

II.

A kereskedelmi miniszter a kereskedő ifjak társulatának az esti tanfolyam költségeihez 300 forintot adományozott. A szakoktatást vezetik: Lubich Emil (könyvvezetés és irodai munkálatok), Dr. Koós Gábor (áruisme, földrajz és statistica), és Dr. Weisz Béla (nemzetgazdaság- és pénzügytan), mindannyian a kereskedelmi akadémia tanárai. A tanfolyam, mely hétfőn, szerdán és pénteken este 1/2 9-től 10 óráig tart, november elején veszi kezdetét, december 15-től január 15-ig szünetel, s azontul május végéig tart, a midőn hivatalos zárvizsgával befejeztetik. Beiratási díj 50 krajczár. Tandíj a nevezett társulat tagjai részére 3 forint, idegenek részére 7 forint Bővebben tudakozódhatni a kereskedelmi ifjak társulatában (Gizellatér 2. sz.)

IPARÜGYI HIREK.

Az afrikai vasipar. A vaskohászat Algirban 1843-ban vette kezdetét, midőn Fournel francia mérnök Mokla-el-Hadidban hatalmas vasdelejkő-telepekre akadtt. Az első évtizedben a bányászatot csak hanyagul teljesítették és 1865-ben az egész termelés csak 22,000 tonnára rugott, de már 1869-ben 225,000 tonnát termeltek, a lefolyt évben pedig 320,000 tonnát. Egészben Algirban 14 akna volt forgalomban, melyeknél körülbelül 4300 munkás van foglalkoztatva; 1876-ban 511,000 tonna nyeretett, 1877-ben 454,000 tonna. 1878-ban 375,000 tonna. E termelés legcsekélyebb része lesz azonban helyben feldolgozva; Atelikben Bona mellett, hol a Mokla-el-Hadid-társulat aknái vannak, egy kis kohóban olvasztanak koaksz-szal nyersvasat. ezenkívül alig van említésre méltó telep. A nyert vasérc legnagyobb része Franciaországba megy, hogy az ottani aczéművekben feldolgoztassék. Azonkívül Belgium, Anglia és Németországban is használnak algiriai vasérczetet. A nyers ércz ára 1876-ban 10.78 frank, 1877-ben 11.52 frank, 1878-ban 11.14 frank volt.

A hazai szövőipar emelése érdekében a földmivelési miniszter elismerésre méltó tevékenységet fejt ki. Intézkedései közt első helyen áll a pozsonyi állami nőipartanítóképezde, melynek végzett növendékei úgy a pozsonyi, mint az ország többi részeiben működő házi iparegyletek területén felállított számos nőipar-tanműhelyben nyújtanak oktatást. A kassai kötszövészeti tanműhelyt az ott mutatkozott nehézségek sikeresebb leküzdése végett nagyobb támogatásban részesíté ez évben a miniszter, ezáltal is igyekeztén e fontos iparág meghonosítását előmozdítani; szintén igen figyelemre méltó eredményeket mutathatnak fel a Sepsi-Szent-Györgyön és újabban Késmárkon megnyitott szövészeti ipar-tanműhelyek. Ezen iskolák vannak hivatva kiképzett növendékeik útján a szövés technikájának új vívmányait a néppel megismertetni és köztük elterjeszteni. — Ezenkívül még czélszerű lenáztató telepek felállításával s mechanikai lentörők és beváltó telepek létesítésével igyekezett a miniszter a szükséges anyag jó minőségű előállítására hatni. Régi primitív szövőszékek helyett új szerkezetűeket osztatott ki a takácsok között, izléses minták alkalmazására pedig jutalmakat tűzött ki. Gondoskodva van továbbá, hogy takácsaink a mennyire lehetséges, hazánkban gyártott egyenletes fonalat nyerjenek. A mennyiben pedig a szövet tetszetősége a fehéritést és csinosítást is megköveteli, a Szepességen e czélből alakuló intézet részére, a mely üzletkörébe a bizományszövést felöleli, megfelelő állami támogatást helyezett a miniszter kilátásba. Feladatává tette továbbá a felvidéki posztóipar rendszerítésének elősegítését is. S e czélből az iparosok egyesítésére s új rendszerű gépek alkalmazására irányuló törekvéseket is megfelelő támogatásban részesítendi.

Az iparrajzoktatás reformja tárgyában az országos magyar iparegyesület kebelében beható szakértői tanácskozások folytak, melyekben kimondatott, hogy a rajzoktatás ezentúl az elméleti oktatástól elkülönítve vezetendő. E szerint három osztály alakítandó, melybe az iparos-tanulók — tekintet nélkül arra, hogy az elméleti oktatásnál melyik osztályba járnak — a szerint osztatnak be, a mint kezdők, haladók, vagy egészen ügyes rajzolók. A három osztály tananyaga a következő: az első osztályban egészen kezdők osztatnak be s az első oktatás a tömegtanítás módszere szerint adatik. A második osztályban a diszitményi rajz taníttatik a különféle stylusok történelmi fejlődése szerint, e czéla szerkesztendő alkalmas minták alapján. A harmadik osztályban a diszitményi rajz folytatása, főleg mértani és szerkesztéstani rajz, végül természet utáni minták rajzolása. Ez utóbbi két osztály mintáinak és tananyagának megállapításával egy szűkebb körű bizottság most foglalkozik s az új beosztás szerinti rajzoktatás az összes budapesti iparrajziskolákban, a melyek t. i. az országos magyar iparegyesület vezetése alatt állanak, már legközelebb kezdetét veszi.

KERESK. és VEGYES HIREK.

Kereskedelmi iskola Fiumében. A vallás- és közoktatási miniszterium, mint hírlik, Fiumében egy 4 osztályú kereskedelmi tanodát akar felállítani. Fiume kereskedelmének emelésére ez bizonyára csak jótékonyan fog hatni.

Nemzetközi vasúti szállítási jog. A svájci szövetség-tanács nem régiben meghívta Németország, Ausztria-Magyarország, Franciaország, Oroszország, Olaszország, Belgium, Luxemburg és Németalföld kormányait, egy a jövő tavaszon tartandó értekezletre melyen a nemzetközi vasúti szállítási jog lenne megállapítandó. A tanácskozások azon javaslatok alapján fognak tartatni, melyeket az említett államok kiküldöttei 1879. május 13-ikától június 4-ig Bernben tartott értekezleten megállapítottak. E javaslatok a következők: 1. Egy nemzetközi szerződés tervezete a vasúti teher-forgalomról; 2. e szerződés kiviteléhez készítendő tervezet; 3. egy szerződés tervezete, mely szerint egy nemzetközi bizottság állítandó fel e szerződés ellenőrzésére,

illetőleg e szerződés megállapítására és kiegészítésére. Ed-dig a német kormány már értesítette a svájci szövetség-tanácsot, hogy hajlandó e tervezetek alapján szerződést kötni.

Markovics M. zombori kereskedő ellen bejelentett csődöt a zombori kir. törvényszék megszüntette. minthogy úgy a magánhitelezők, mint a kereskedelmi bank és takarékpénztár követelései fedezve vannak.

Vasúti hírek. A rákos-ujszázi vasút-vonal közgazgatási bejárása a Rákos község által érdekelt fővárosra vonatkozólag f. évi október 30-án lesz, a többi községekre nézve pedig november 4-én. — Állomást kapnak ezen vasút kiépítésénél; Maglod, Mende, Súly, Szecső, Nagy-Káta, Tápio-Szele és Ujszász. — A marosludas-besztercei helyi érdekű vasút vonala már teljesen fel van mérve s a nyomjelzés is megtörtént, most tehát a tervrajzon és a költségvetés összeállításán dolgoznak. Az eddigi munkálatokon kívül a talajviszonyok igen kedvezőek s a pálya kiépítése igen csekély technikai nehézséggel jár. — A veszprém-balatonfüred-tapolczai vasút ügyében október 31-ikén Tapolczán nagy gyűlést fognak tartani az érdekeltek. — Az érmelléki vasút építése ügyében e hó 20-ikán Székelyhidon nagy értekezletet tartottak az érdekelt községek és birtokosok, mely a székelyhid-mihályfalvai vonalrész kiépítésének szükséges voltát is kimondá.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Fazekas Sándor.

H I R D E T É S.

AZ EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK
LEGJOBBAK A VILÁGON

5 Forint rész letfizetés mellett HAVI

AZ UTÁNZÁSOK ELLEN ÖVAKODÁS AJÁHLYATIK **NEW-YORKI SINGER TÁRSASÁG TÖL. EZEN CVÁRI JECYET VISEL**

ÜTÉVI TELJES JÖTÁLLÁS

NEIDLINGER G.

DEBRECZEN.

Piacz-utca 1245. szám alatt.